REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nuz. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate.
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov:
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 265. Braşov, Duminecă 30 Noemvrie (13 Decemvrie) 1908.

Destăinuiri asupra „pactului."

Senzaţia zilei au fost eri destăinuirile faimosului fost ministru de justiţie Geza Polonyi, făcute în camera ungară privitor la pactul ce a fost încheiat între conducătorii coaliţiei şi ministru preşedinte de atunci Geza Fejervary, omul de încredere al Coroanei. Până acuma a fost cunoscut numai punctul 8 al acestui pact, pe care l'a fost dat publicităţii contele Khuen-Hedervary.

E explicabil, că nimeni nu vrea să creadă că Polonyi a făcut amintitele destăiuuiri din prea mare credinţă către principiile profesate faţă de partidul independist. Părerea generală este, că scopul lui Polonyi a fost mai mult de a-şi răzbuna contra contelui Andrassy, căruia mai cu seamă a avut să-i mulţumească că a fost dat afară din guvern. In cestiuni importante Polonyi — cum îi face socoteala foaia adversarului său Lengyel — a votat mai înainte de repeţite-ori încredere guvernului, iar acum vine de-odată c'un vot de ne încredere. Se miră lumea. Polonyi însă fără să ţină samă de părerile ei, şi-a uşurat durerea ce-l ardea în piept pentru ruşinea ce a păţit-o, declarând că crede sosit timpul de a da pe faţă vestitul „pact", spre a dovedi că mai multe din postulatele cuprinse în el nu sunt încă împlinite. A cetit pactul punct de punct, făcându şi la fiecare observările sale, din cari află lucruri, cari nu s'au ştiut până acuma. Astfel la punctul I. unde e vorba de descopcierea limbei de comandă şi de serviciu, lăsându-se această cestiune la o parte până ce se va crea noua lege militară, Polonyi a spus că Monarchul promisese că va da un manifest în care să se marcheze, că rezolvarea acestui postulat naţional rămâne *in suspenso* până atunci. La punctul 2 se zice în pact, că partidul independist e dator să voteze legea recruţilor pentru 1905 şi 1906; dar a făcut mai mult, a votat şi recruţii pe 1907 şi 1908.

A mai destăinuit Polonyi că în pact a fost vorba şi de un al doilea guvern şi a fost vorba şi de urcarea contingentului militar. La punct 6 s'a condiţionat ca cabinetele Tisza şi Fejervary să fie absolvate de orice răspundere materială, iar camerei să i-se rezerve dreptul de a face o declaraţiune principiară că nu va mai tolera ca să se întâmple ce s'a întâmplat sub guvernul Fejervary. S'a hotărât declaraţia dar nu s'a făcut. In fine, cetind şi comentând punctele pactului, ajunge şi la punctul 7 care zice că guvernul va avea să se compună pe baza dela 1867 *„din aderenţi"* ai votului universal şi cu concursul membrilor coaliţiei. In fine ajunge la punctul 8, *punctum saliens*, care vorbeşte de problemele acestui guvern, dintre care cea din urmă şi mai de căpetenie va fi „realizarea reformei dreptului electoral cel puţin în măsura cum este cuprinsă în proiectul guvernului actual" (Fejervary).

Cu o claritate perfectă a dovedit Polonyi că nimeni dintre cei ce au făcut şi au subscris pactul nu s'a gândit la sistemul votului plural al lui Andrassy, ci s'a avut în vedere numai votul egal şi secret cum a fost propus de guvernul „trabanţilor". Nu „pluralitatea", ci serviciul militar obligător s'a luat ca bază pentru dreptul electoral. Intorcându-se spre Andrassy, Polonyi a pronunţat cuvintele remarcabile: „pe câtă vreme Andrassy nu-mi va dovedi, că cineva poate *să moară de trei ori pe câmpul de bătae*, eu nu voiu sprijini un proiect de lege bazat pe pluralitate.

După aceste cuvinte, cari au fost primite cu aprobări în stânga şi în centrul naţionaliştilor, Polonyi a mai declarat, că n'a fost vorba a se da dreptul de vot la 2,600,000 de persoane de a lipsi însă în acelaşi timp majoritatea alegătorilor de putinţa de a-se validita.

In fine a subliniat, că programul partidului independist nu cunoaşte decât un vot universal, secret, egal, nemijlocit şi pe comune şi că proiectul lui Andrassy nu conţine nici un grăunte de democratism, ba pluralitatea lui favorisează tocmai pe cei din clerul înalt şi pe marii proprietari, cari în timpul luptei naţionale nu s'au alăturat la rezistenţa pentru drepturile nuţiunii maghiare.

Nu vom mai cerceta din ce motive emană critica lui Polonyi. Ajunge a constata că ea de astă-dată e pe deplin îndreptăţită şi dă o lovitură destul de mare operei reacţionare a ministrului de interne.

Cazul dela Györ. In şedinţa de Miercuri a dietei era cât pe ci să i-se dea contelui Apponyi un vot de neîncredere de către independişti. Dep. koşutist *Eitner Zsigmond* a adus în formă de interpelaţie la cunoştinţa dietei casul »sensaţional« din Györ. Mai mulţi elevi ai preparandiei catolice din acest oraş au fost adecă eliminaţi de către direcţiunea institutului, fiindcă au refuzat să ia parte la solemnitatea jubileului Maj. Sale din 2 Dec. Acest cas a produs, de sine înţeles, mare agitaţie în tabăra koşutistă. Eitner Zsigmond, după-ce a enarat cazul şi după-ce a cvalificat fapta elevilor drept o demonstraţie patriotică, şi-a esprimat firma convingere, că elevii eliminaţi nu numai că nu vor fi pedepsiţi, dar va trebui să li-se exprime chiar laudă, că n'au voit să participe la jubileul austriac. Ministrul *Apponyi* a răspuns pe scurt, că încă n'a primit raport oficial despre cele petrecute, prin urmare nu poate da acum un răspuns meritoric. Răspunsul lui Apponyi a fost întâmpinat cu zgomotoase proteste din partea opoziţiei. De pe băncile lor se auziau strigătele: Nu luăm la cunoştinţă răspunsul! Pentru a pune capăt acestei situaţiuni, preşedintele Justh a închis pe neaşteptate şedinţa, ceeace a produs o nouă furtună de proteste.

In şedinţa de Joi dep. Farkashazi a tras la răspundere pe Justh pentru procederea sa ilegală. Justh a răspuns, că a purces corect, deoarece ministrul Apponyi a declarat, că deocamdată nu poate da un răspuns meritoric. Prin urmare şi-a rezervat dreptul de a răspunde din nou în terminul stabilit de regulamentul camerei. Declaraţiunea lui Justh a »calmat« — se spune — întru câtva spiritele înfierbântate.

Interpelaţiunea dep. Dr. I. Maniu

în cestiunea delăturărei cu forţa a unei cruci sfinţite în comuna Craifalău şi în afacerea atentatului săvârşit asupra „Pietrii Libertăţii" şi a crucii de piatră din dealul viilor în Blaj.

(Fine.)

Dep. *I. Maniu*: Să-mi dai voe d-le ministru a spune, că în ziua următoare am şi înaintat acuza împotriva făptuitorilor necunoscuţi pe baza paragrafilor 421 din codul penal şi din 17 Noemvrie până în 5 Decemvrie nu mi-a sosit nici o ştire despre acei făptuitori, ba ce e mai mult nici procurorul n'a fost îndrumat spre continuarea cercetării. Va să zică, aşa de iute trebue să lucreze autorităţile judiciare, când e vorba de prinderea unor făptuitori, ce au vătămat un neam întreg în cele mai sfinte amintiri ale sale?

Cazul acesta a vătămat adânc întreaga opinie publică românească şi e foarte caracteristică grija părintească, de care suntem împărtăşiţi acolo la periferii. Nepăsarea autorităţilor va îmbărbăta şi mai mult la comiterea astor fel de atentate. Sunt sigur, că dacă atentatul aceasta nu s'ar fi întâmplat cu monumentele noastre, ci cu ferestrele unui maghiar, de mult s'ar fi găsit făptuitorul. (*Contraziceri. Zgomot. Mişcare.*) Onor. Cameră, sunt de părerea că acest fapt este urmarea acelei proceduri încete, care are efect de încurajare şi este urmarea agitaţiilor fără sfârşit, cari se fac contra noastră. (*Aşa e!*) Se ştie doar, că orice ocaziune se foloseşte spre a ne prezenta pe noi Românii în astfel de colori, ca să apară în faţa opiniei publice orice faptă, care se săvârşeşte în contra noastră, de îndreptăţită. (*Contraziceri în stânga. Mişcare.*)

O voce din stânga: Aşa-i că Ungurii agită contra Românilor? (Zgomot.)

Preş.: Cer linişte:

I. Maniu: Da, onor. cameră, constat, că ziarele ungureşti comit nepedepsite astfel de agitaţiuni, în urma cărora se întâmplă atari fapte, pe când ziarele româneşti sunt pedepsite şi pentru cea mai nevinovată aluzie. (*Vii contraziceri. Mişcare pe băncile naţionaliştilor.*)

»Când în rândul trecut colegul meu St. C. Pop, la budgetul ministrului de justiţie, a arătat cât de prigonite sunt ziarele româneşti, d-l Günther a observat că imediat ce nu mai aţâţăm, încetă pedepsele. (*Vii aprobări.*) Aceasta ar fi o motivare foarte logică, dacă nu s'ar face agitaţie nici din partea d-voastră şi dacă aplicarea pedepselor nu ar lipsi consecvent. (*Mişcare.*)

Preş.: Cer linişte.

Un glas (din stânga): Cine agită se pocăieşte. (Mişcare).

I. Maniu: Spre documentarea acestui fapt cutez a mă provoca la un articol al unui ziar din Budapesta. Il cetesc spre a arăta ce se poate scrie într'un ziar unguresc fără de a atrage atenţia procurorului. După cum veţi auzi articolul acesta îmbărbătează şi mai mult pe făptuitori, cari apoi nepedepsiţi pot face cu noi ce vreau. Despre ziarul acesta se zice, că

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Neizbânda.*)

Nuvelă de Cehov.

Ilia Sergheici Peplov şi nevastă-sa Cleopatra Petrovna, stăteau lângă uşă şi ascultau cu atenţie. După uşă, într'o sală mică, după cum se vede, se făceau declaraţii de dragoste între fiica lor, Nataşa şi profesorul de caligrafie Scupkin.

— Auzi, şopti tremurând Peplov şi frecându-şi mânile de nărăbdare. Ascultă, Petrovnă, cum o începe să vorbească de dragoste, îndată să scoţi icoana din perete, şi să mergem să-i binecuvântăm. Binecuvântarea cu icoana e sfântă şi n'are să mai aibă încontro, măcar să ne dea şi'n judecată.

Iară după uşă se făceau declaraţii de acest fel:

— Lăsaţi-vă obiceiul, vorbì Scupkin aprinzându-şi un chibrit de pantalonii cadrilaţi. Niciodată nu v'am scris eu vre-o scrisoare.

— M-da, parcă eu nu cunosc scrisul d-voastră, răspunse fata chicotând şi uitându-se în oglindă. Parcă eu n'am cunoscut dintr'odată. Ce curios... profesor de caligrafie şi scrieţi parcă sgârie găina.

— Hm... asta nu înseamă nimic... La caligrafie principalul nu-s trăsăturile, ci ca elevii să nu-şi uite datoria. La unul îi tragi cu linia peste cap; pe altul îl pui în genunchi, scrisul e fleac... Necrasov a fost un mare scriitor, şi dacă te-ai uita la scrieriile lui, ţi-i ruşine... In operile lui se dă şi-un autograf.

— Acela a fost Necrasov, şi d-voastră, sunteţi of... Dar să ştii... eu după un scriitor cu multă plăcere m'aş mărita... El mi-ar scrie întotdeauna versuri spre amintire...

— Versuri? vă pot scrie şi eu dacă doriţi!

— Şi cam ce fel de versuri ai putea scrie?

Despre iubire... amor... despre ochii dumneavoastră.

— O să vă minunaţi când o să citiţi asemenea frumseţe... Lacrămi are să vă curgă din ochi şi atunci sigur că o să-mi daţi să vă sărut mâna.

— Ce lucru mare e asta? Şi acuma puteţi să mi-o sărutaţi.

Scupkin se repezì şi-şi lipì buzele de mânuşiţa rotundă, care mirosea a spumă de săpun....

— Scoate icoana, se grăbì să spuie Peplov lovind cu cotul pe nevastă-sa şi îngălbinindu-se de emoţie...

Se încheiă la haină şi, fără să mai lase o secundă la mijloc, desfăcù cu grabă uşile.

— Copii, bolborosi el cu ochii în lacrămi şi ridicând mânile... Dumnezeu vă binecuvântează. Să trăiţi, să rodiţi şi să vă 'nmulţiţi...

— Şi eu vă binecuvântez, zise mama, plângând de fericire Fiţi fericiţi, scumpilor... O! dumneata îmi iei cea mai scumpă bogăţie, zise ea, întorcându-se către Scupkin. Iubiţi-o, purtaţi-vă bine cu dânsa şi îngrijiţi-o.

Scupkin deschise gura plină de mirare şi de frică. Năvala părinţilor era aşa de neaşteptată şi bărbată încât el nu mai putù spune o vorbă.

»M'au prins, se gândea el îngheţat de spaimă... Bine m'au învârtit. Mi-au pus capacul frate, de acuma nu mai scap.«

Şi Scupkin plecă capul umilit, parcă ar fi voit să spuie:

— Luaţi-mă, sunt al vostru...

— Vă binecuvintez, urmă tatăl şi începù să plângă. Nastasia, fiica mea, apropie-te! Petrovna dă-mi icoana, dar aici deodată se opri din plâns, iar faţa i-se strâmbă de ură.

S'a dus... zise el femeii! Na capul tău sec! — ..Da parcă asta-i icoana?

— Ah! ce-am făcut!

Ce s'a întâmplat în urmă? Profesorul de caligrafie îşi ridică ochii cu frică şi văzù că-i scăpat. Petrovna, în zăpăceală, în loc să scoată din perete icoana, luase portretul scriitorului »Lojecinikov«.

Bătrânul Peplov şi nevastă-sa rămaseră mofluzi, cu portretul în mână, neştiind ce să facă; în vreme ce profesorul de caligrafie, folosindu-se de această încurcătură, o şterse afară.

---

*) Din „Nuvele alese" fasc. 8 al „Bibl. române" Socec.

capătă pauşale grase. (Strigăte : *Care ziar?*) »Egyetertes«.' (*Mişcare şi zgomot în stânga.*)

Preş. : Rog linişte.

Dep. *I. Maniu* : Ascultaţi numai în ce măsură se aţâţă în articolul acesta, care vorbeşte despre Români : (Ceteşte. Zgomot). »Sau doară v'aţi făcut vrednici de favoruri prin servicii mari pe cari le face un frate pentru celălalt! Nu! Şi de o mie de ori nu. Un duşman ordinar ne-a fost valachul totdeauna, dar nici când pe faţă ci în taină. Pe unicul binefăcător al său : pe ungur l'a muşcat cu mai multă necrutare, pentrucă altă naţiune nici nu ar fi primit în sânul sáu o ceată aşa de murdară şi nespălată.« (Aprobări în stânga.)

Preş. : Rog linişte.

I. Maniu: (ceteşte) »Nu i-ar fi suferit nici o naţie cultă lângă ei. Şi acum domnii âştia vorbesc despre plângerile şi drepturile lor naţionale? Unde şi-au câştigat ei drepturi naţionale? La Aiud sau la Blaj? Neruşinare infamă se recere la aceea, ca abia la 50 de ani după mişeliile săvârşite fii părinţilor mişei, cari au vărsat sângele femeilor şi a copiilor, să stea fără ruşinare înaintea ministrului de culte şi să-şi expună plângerile lor asupra drepturilor patriotice«. (*Vii aprobări în stânga.*)

Acestea le-a scris ziarul amintit atunci când metropolitul Meţianu a cercetat pe ministru de justiţie, — fără de a se fi făcut cercetare împotriva celor scrise.

»Poate acum se zică d-l ministru, că pedepsele stau în raport egal cu agitaţia, şi nu pot să spun eu cu tot dreptul, că da, se comit cele mai extinse agitaţiuni faţă de noi, fără însă ca să-i fi dat prin gând vre-odată d-lui ministru de justiţie sau procurorului, să pedepsească după cum se cuvine agitaţiunile comise faţă de noi? *(Mişcare în stânga.)* Să nu creadă, Onor. cameră, că vreau să strig acum după procurori ; nu doresc ca acei domni să fie pedepsiţi. Ei sunt destul de pedepsiţi prin fapta lor dejositoare şi scârboasă. *(Aşa-e!* pe banca naţionalităţilor.)

Interpelantul arată apoi că prin o astfel de atitudine duşmănoasă se produce în noi convingerea, că ne aflăm într'o stare afară de lege ; trist de tot este însă faptul, că atunci când se comit astfel de delicte, fără ca făptuitorii să fie pedepsiţi, se află deputaţi, cari aprobă astfel de lucruri. (*Mişcare în stânga.)*

»Dar să nu credeţi — încheie dep. Maniu — că aceste aprobări m'ar atinge din cale afară dureros, căci aşi putea să spun şi eu cele zise de un distins profesor din România la aflarea atentatului comis în Blaj şi anume că : »nu regret că s'a asvârlit în aer piatra comemorativă, căci cu mai mare putere şi efect decât peatra aceea mută şi uitată vor glăsui acele mii de bucăţi, cari s'au resfirat în urma atentatului în toate părţile lumei.« Dar eu nu judec din acest p nct de vedere. Intr'o astfel de atitudine a guvernului şi a autorităţilor eu văd un lucru foarte periculos: *nimicirea totală a ordinei de drept.* Iar eu, care ţin la legi, trebue să văd cu durere, că o cruce de piatră, care e sfinţită şi care serveşte pentru scopuri bisericeşti, se scoate fără nici o pedeapsă dela locul ei de destinaţiune, şi se nimiceşte. Când văd, că se aruncă în aer piatra de cruce şi piatra comemorativă din Blaj, care e proprietatea noastră, şi când văd, că, pe când noi pentru cea mai nevinovată aluziune, ce e cuprinsă într'un articol de ziar, suntem urmăriţi cu cele mai grele pedepse, în acelaşi timp se pot însă comite în contra noastră, fără urmările pedepsei, cele mai straşnice agitaţiuni : atunci să-mi fie permis a declara, că trebue să am cea mai mare neîncredere şi trebue s'o aibă întreg poporul român faţă de purtarea autorităţilor publice. *(Aplauze prelungite la naţionalişti.)*

Parlamentul german despre politica exterioară.

In parlamentul german, continuându-se desbaterea asupra politicei exterioare, a vorbit deputatul *Haussmann*, unul din conducătorii democraţilor din Würtenberg, care a criticat purtarea guvernului austro-ungar la anexiunea Bosniei şi Herţegovinei. Vorbirea acestuia a dat din nou prilegiu cancelarului imperiului *Bülow* de a lua în apărare Austro-Ungaria contra obiecţiunilor lui Haussman şi a declarat din nou solemnel, că Germania va rămânea credincioasă aliatei sale Austro-Ungaria.

Iată cum s'au pronunţat aceşti vorbitori :

Dep. *Haussmann* consimte pe deplin cu ceeace s'a accentuat de către cancelar, că Germania nu poate sprijini nimic ce ar pregăti Austriei perplesităţi. Alianţa devine deosebit de preţioasă pentru un stat când se află în împrejurări grele şi când a comis însuşi greşeli. Tocmai fiindcă noi cei din Germania avem problema şi trebue să-i rămânem credincioşi, *de a nu lăsa pe Austria singură*, putem să şi spunem ce a deşteptat însemnate nedumeriri faţă cu purtarea Austriei.

Desfiinţarea unilaterală a unui tratat ni se pare cu deosebire escepţionabilă fiindcă fiecare stat european şi cu deosebire Austria, tocmai în raportul său cu statele balcanice şi cu Orientul, are interes de a păstra credinţa faţă cu tratatele şi de a întări convingerea, că tratatele nu sunt de aceea făcute ca sa fie călcate. Ca un imperiu poliglot Austria are multe greutăţi. Incât pentru Praga, acolo există trista stare de lucruri, că siguranţa personală este desfiinţată prin fanatismul slavic....

In ce priveşte anexiunea Bosniei şi Herţegovinei, se naşte întrebarea dacă Germania a ştiut de planul Austriei. Cancelarul a zis c'a primit ştirea despre anexiune, cam de-odată cu Rusia şi Italia şi a adaus, că Germania n'a aflat nimic mai înainte despre forma şi timpul anexiunei. Rîsetele, cu cari au fost întâmpinate aceste cuvinte, au făcut pe cancelar să adaugă : »Sunt mulţumitor Austriei că nu mi s'a spus mai 'nainte nimic«.

Dacă se calcă un tratat, care s'a încheiat la Berlin şi e garantat de Germania, atunci tonul acesta uşor al bucuriei de a nu fi ştiut de plan, mi se pare totuşi ceva prea uşor şi prea prejuditios, căci atunci ceilalţi semnatari vor câştiga părerea, că Germania nu s'a prea supărat de călcarea tratatului pe care l'a garantat. Deputatul *Haussmann* arată apoi, cu ajutorul discursului lui Tittoni, făcând, cum a zis Bülow, o extratură cu Franţa s'a cam depărtat puţin de tripla alianţă, care în cursul anilor prin pretiniile separate a unor membrii a ei cu puterile din afară de ea, a primit în privinţa materială un alt cuprins.

Tittoni a zis : »Ne bucurăm că facem parte din tripla alianţă ; dar am găsit şi un mod de apropiere de Franţa şi Rusia. Aceasta ne arată că Germania să află într'o stare cam izolată şi că are toată cauza a se gândi dacă nu se poate ori nu trebue să se orienteze altfel.

Cancelarul *principe Bülow*. răspunzând deputatului *Haussmann* a zis: »D-l deputat a criticat în diferite puncte procedura Austro-Ungariei.

Austro-Ungaria ne este de treizeci de ani un *aliat credincios*. Nu cred a fi corect de-a *mări greutăţile*, faţă cu care să află aliatul nostru printr'o *critică nefructiferă*. Repet: »*Noi ţinem cu Austro-Ungaria* şi credem de-a putea servi şi cauzei păcei mai bine, prin aceea că nu *dăm nimănui prilegiu de a se îndoi, că alianţa aceasta este nesdruncinabilă şi că privim cu seriozitate la îndatorirea noastră de aliat*". (Aplauze repeţite şi sgomotoase în dreapta şi la mijloc.)

Din Maramureş.

(Urmare.)

Pentru Maramurăş e interes vital, ca să se întărească, să-şi împrospăteze tăria, cu puterea luată din inima românismului, din Ardeal. Poporul s'a pronunţat. Şi mai ales, că

1. Maramurăşul geograficeşte e isolat de fraţii Români, la cari viaţa culturală e mai desvoltată; e departe de centrele de cultură. Suntem la graniţa românismului, în vecinătatea unui popor naţionaliceşte demoralisat şi mai ales în preoţia sa, care serveşte ca exemplu. Căci preoţii noştri habar n'au de cultura română. Au absolvat şcoli străine, în teologie nu s'au nizuit să înveţe, învăţaţi nu s'au născut. Mărturisesc cărţile celui mai mare scriitor ungurean Tit Bud, mărturisesc administraţiile pressei noastre, care nu e cetită în Maramurăş. S'a întâmplat la o petrecere familiară, că un student în teologie a declamat poezia »Noi vrem pământ«. N'a ştiut nimeni, nici vicariul, nici Dr. Petru Fabian, canonicul, cine e autorul poeziei.

Şi nu cred că o ştiu azi. Mărturiseşte vicariul în »Analele« pag. 1. unde vorbeşte despre oareş-careva popor »gr. cat. român«. Cel mult d-l Lauran de ştie unde şi în[c]e parte a lumei trăeşte poporul acesta, a cărui cvalificativ de distingere etnică îl dă religiunea. Instrăinarea de neam »nici nu-i mare păcat« (Tit Bud în »Unirea« nr. 37). Astfel alte fapte, isprăvi *noi*, numai dela suflete înoite prin altă cultură şi idealuri putem aştepta. »La legi nouă, oameni *noi*".

2. Tradiţia de administraţie ruteană numai pe calea aceasta se poate stârpi. Oamenii cu tradiţii de păstorire greşită, numai cu oameni cu tradiţie sănătoasă se pot înlocui.

3. O cer interesele bisericei, ca cei ce au compromis o cauză să-şi tragă consecinţele.

4. Interesele poporului, interesele politice, economice şi culturale, dacă nu voim să ajungem acolo, unde au ajuns Rutenii Mai ales că »nepotismul« îşi ridică interesele sale peste interesele poporului şi-a bisericii. Că s'au aruncat în braţele »admi nistraţiei« politice o au făcut'o din interes personal.

Interesul bisericei e ca al neamului, să fie *liberă*. Libertatea conştiinţei, libertatea naţională şi cea bisericească e *idealul tinerimei.*

Dacă se pot ajunge prin »catolicism« prin biserica greco-catolică e foarte bine, dacă nu ne vom şti întoarce de unde am pornit înainte cu 250 ani. Poporul e pe ducă. A trebui să-l urmăm »ca să nu ne mănânce sfinţii«... e întrebarea viitorului. Cei chemaţi pot să mediteze şi să asigure „*modus vivendi*" »instituţiei catolice« între marginile vieţii poporului român.

II.

Asociaţiunea pentru cultura poporului român în Maramurăş.

Infiinţarea Asociaţiunei în Maramurăş la 5 Februar 1861 se datoreşte neuitatului M. Pavel, care ajutat de administraţia românească a lui Iosif Man şi Ion Jurca, a ştiut folosi toate mijloacele materiale moştenite de pe vremuri când Maramurăşul românesc era privilegiat. Erau comunele, bisericile şi composesoratele bogate şi poporul însufleţit pentru viaţa de sine stătătoare.

M. Sa Impăratul răsplătea pe acelea vremuri »credinţa nestrămutată«; donează intrevilanul »Szegedy« în preţ de 14,000 fl. »Asociaţiunei«. Comitatul votează un ajutor, cvota filantropică a gloabelor, veniturile apei minerale »Şuligul« şi mijloceşte colectă. Scopul mai apropiat era »înfiinţarea preparandiei«, care să crească dascălii de lipsă, ca prin munca lor culturală să putem înălţa naţiunea noastră la aceea stare politică însemnate, la care ei din secoli chemate« mai ales »dupăce din zi în zi se înoreaze mai tare orizontul patrie nostre« scrie Iosif Man comitele suprem al Maramurăşului episcopului Ion Alexi, făgăduind că va merge »spre curtenirea« Măriei Sale. Scopul mai îndepărtat era »susţinerea unui alumneu« pentru tinerii din gimnaziu, ce numai mai târziu s'a putut realiza, din lipsa mijloacelor materiale.

Preparandia se deschide la 20 Ianuarie 1862 sub conducerea marelui dascăl *Ion Buşiţia* şi funcţionă până la 1870. Ion Buşiţia a crescut aproape o sută de dascăli pentru Maramurăş şi ţara Oaşului, cari au satisfăcut lipsele urgente. Ion Buşiţia e pentru Maramurăş ce e Lazar pentru Muntenia, Asachi pentru Moldova şi Pumnul pentru Bucovina.

Deşi dascălii eşiţi de sub mâna lui n'au însuşit vreo cultură mai înaltă, din cauza pregătirei scurte de 2 ani, şi lipsa cunoştinţelor suficiente la înscriere în preparandie; totuşi încât priveşte simţămintele naţionale, simţul practic, pregătirea economică, dragostea pentru ţăran şi şcoală, sunt superiori dascălilor esiţi din Gherla. Cât a stat Buşiţia în Maramurăş, concertele, petrecerile şi reprezentaţiile de teatru se ţineau lanţ. »Societatea pentru fond de teatru« îşi ţinu adunarea în Sigetul-M. Şi erau bine cercetate petrecerile. »Venitul unei petreceri« e însemnat în »Analele Asociaţiunei pentru cultura poporului român din Maramurăş« cu 100 fl.

Buşiţia a stat în Maramurăş numai 12 ani, dar destul ca să dea îmbold muncei pentru luminarea poporului, a desvoltării vieţii sociale româneşti, că azi după 36 ani să ne rămână tradiţia, care se leagă de salonul său al dascălului modest şi inimos să fie neuitată iar amintirea lui să ne dea îndemn.

Periodul II. al activităţii »Asociaţiunei« din M. se leagă de idealismul şi munca însufleţită a protofişcului (prim-procurorului) comitatens *Dr. Ioan Mihalyi*, pe care poporul îl numeşte cu deosebită stimă Iancu Mihalyi.

Alumneul s'a deschis la 1886. In intervalul dela 1886—1905 s'au ajutorat 100 de tineri şi s'au spesat 89,000 cor. Aceasta ispravă ar fi bună, dacă tinerii să cresc în aspiraţiunile şi spiritul neamului — din contră ei devin balastul »nădrăgarilor« pe spatele poporului. Chiar partea naţio nal-etică a tinerimei s'a neglijat. Cu suma de 1000 cor. din bugetul anual al »Asociaţiunei« nu se putea susţinea un dascăl cum era Busiţia, care crescând numai 2[0] tineri în spiritul său, făcea mai mult pentru Maramurăş. Astfel s'a crescut o mai mare cvantitate şi o mai inferioară cvalitate.

Prefecţii erau licenţiaţi în teologie mai toţi Maramureşeni, dacă nu era rusneacul Cupariu, Ghedeonul de azi, care s'a pripăşit prin Sigetul M., alungat de foame din călugăria Muncaciului, şi ca prefect a alumneului s'a nizuit să înveţe româneşte S'a făcut greşală, că s'au primit în alumneu ruteni şi unguri, copii ştrengari de domni mari, vre-o 25, a patra parte, de ajuns însă ca să demoralizeze pe nepoţii boerilor şi să ducă lucrurile acolo, că comitetul »Asociaţiunei« constată cu durere, »că elevii vorbesc mai bine şi mai des limba maghiară, ca limba maternă«.

Cu un profesor bun ar fi putut face minuni. O bibliotecă românească, o societate literară, un cor ar fi putut desvolta simţămintele tinerilor spre bucuria neamului. Lucrurile s'au întâmplat altcum. Alumneul a decăzut, până ce ajunsese desconziderat de părinţi.

Scopul »Asociaţiunei« după statute punct 2 e »susţinerea convictului român în M. Siget«. E »Asociaţiune« filantropică. Scop cultural nu are şi nici nu lucrează pentru realizarea altui scop. E datorinţa tinerimei să înfiinţeze un »Despărţământ al »Astrei«. ca să se pună bază unei munci serioase şi întinse pentru luminarea poporului. Nu avem mijloace? că ni-le sacă susţinerea »convictului«? Nu-i motiv. Nu ne prea ostenim să deschidem punga pentru »convicte«. Putem susţinea despărţământul. Ne scuzăm, că n'avem curajul să ne arătăm ruşinea, că în Maramureş nu se lucră nimic pentru cultura poporului.

Era pe vremuri şi o societate de lectură. Statute şi o bibliotecă învechită îi păstrează urmele la »Vicariul«.

Dascălii sunt organizaţi în »Reuniune«, care are bani, dar nu are bibliotecă şi nu are abonată nici baremi o revistă pedagogică. Dacă ar avea preşedinte. cu membrii s'ar putea face bună şi însufleţită ispravă.

(Va urma.)

Cronică teatrală

Bucureşti, 26 Noemvrie 1908.

Teatrul Naţional a dat Luni seara o comedie cu teză : *Institutorii.*

Autorul e *Otto Ernst*, fost profesor şi deci cunoscător în materie.

In cele trei acte ale acestei bune comedii se dă lupta între pedanterie şi prostie de o parte şi între orizonturile largi, între principiile noui de educaţie şi cuminţenie de altă parte. E adevărata luptă dintre geniul bun şi geniul rău în şcoală. E ceva din viaţa mai nouă a institutorilor prusieni, stăpâniţi până în timpul din urmă şi chiar şi azi, în parte, de »pedagogia« nobilimii puternice şi bogate şi de spiritul biurocratic strâmt, cum se întâmplă azi aproape pe de rând. Tînărul învăţător Flemming vrea să dărîme acest sistem care răpeşte învăţătorului libertatea de acţiune, care îl face sclav formelor spre a face la rându-i din copii, nu oameni liberi, ci nişte robi întunecaţi şi încătuşaţi în judecata lor.

Flachsman e directorul unei şcoli primare de sat, dar un director a cărui capacitate şi cultură pedagogică se mărgineşte la sunetul clopoţelului, la folosirea şi respectarea tuturor formelor de disciplină cari acoper golul din creer. Acest director e aici în elementul său fiindcă cei mai mulţi dintre învăţători sunt mulţumiţi cu acest sistem, care nu le cere muncă stăruitoare şi mai cu seamă rezultate cari să poată trece de-asupra vederilor directorului lor.

Intâlneşte însă în tînărul Flemming un element reformator care nu vrea să dărâme pe director şi sistemul său, ci vrea să facă din clasa sa altă şcoală. Acest lucru neliniştește atât pe director, cât şi pe cei mai mulţi din învăţătorii răi ai şcoalei, cari devin invidioşi şi duşmănoşi faţă de omul nou, care, zic ei, nu munceşte din dragostea pentru muncă, ci »spre a se pune în evidenţă....« Şi de aici goana împotriva lui din partea trântorilor sau viţioşilor corpului didactic. Din calităţile tînărului institutor se fac învinuiri. Revizorul şcolar, ruginit şi el, nu înţelege decât atât cât înţelege directorul.

Dar în urma învinuirilor direcţiunii vine inspectorul dela minister, care după cercetări stăruitoare rămâne entusiasmat de cunoştinţele, de metoadele şi de adevărata artă a tînărului învăţător.

Clasa învăţătorului care purta mai multă ură lui Flemming, o găsită în privinţa învăţământului, dar îndeosebi în privinţa morală, într'o stare de plâns. Invăţătorul e destituit şi după destituire acest învăţător denunţă printr'o scrisoare că directorul (tovarăşul său de răutăţi) a obţinut titlul de învăţător, cu 30 de ani îna-

inte, cu un certificat fals. E şi acesta destituit iar Flemming e numit director.

E şi aici femeia; o învăţătoare naivă iubitoare de flori şi de muzică, care nu-l părăseşte pe Flemming până la sfârşit când e luată de soţie de noul director al şcoalei

E o piesă cu teză, dar totuşi e o comedie, care te face să râzi sănătos. Tipurile interesante (creaţiuni ale mediului şcolar) cu o cultură generală sau pedagogică neisprăvită; dar sunt întregi ca tipuri artistice, dar toţi neisprăviţi ca educători, afară de Flemming, care totuşi găseşte o mai cinstită judecată la un coleg mai bătrân şi mai cu seamă la unul nou venit, tânăr şi entusiast!

Şi urmăreşti cu plăcere această piesă, dela început până la sfârşit, fiindcă e o comedie bună în care strălucesc atâtea talente ale primei scene româneşti, dar o urmăreşti cu plăcere şi fiindcă vezi dela început şi până la sfârşit luptând împotriva întunerecului lumina, care, în cele din urmă, ajunge să strălucească. — *R. C.*

STIRILE ZILEI.

— 29 Noemvrie v.

Conferenţă publică. Mâne Duminecă, în 30 Noemvrie (13 Dec. n.) va ţinea conferenţă în sala festivă a gimnaziului d-l Aurel *Ciortea* despre *„Cucerirea aerului“*. Conferinţa va fi întovărăşită de proiecţiuni cu schiopticonul. Inceputul la 6 oare sara.

Dela Teatrul Naţional din Bucureşti. Din Bucureşti se anunţă că distinsa artistă română, d-na Aristizza *Romanescu* s'a hotărât la propunerea directorului teatrului naţional, să apară pe scena teatrului într'o serie de piese, în cari va avea roluri de femei mature şi de mame.

Soldaţii noştrii în Bosnia. După cum se anunţă din Serajevo, banii de menagiu ce îi primesc soldaţii austro-ungari din provinciile ocupate s'au acum anexate (adaosul de 24, 40 şi 60 coroane lunar pentru ofiţerii subalterni, căpitani şi majori şi 4 bani pe zi cât şi o porţie de carne şi de vin mai mare ca până acum pentru soldaţi) s'au ridicat pentru soldaţii cari formează cordonul militar dela graniţă şi anume cu o coroană pe zi pentru ofiţerii subalterni, două cor. pentru căpitani şi 12 bani pentru soldaţii de rând, cari pe lângă aceasta mai capătă şi o porţie duplă de carne (500 grame) aşa în cât în ce priveşte traiul lor în Bosnia, soldaţii de acolo sunt bine îngrijiţi. Soldaţii din detaşamentele încredinţate cu patrularea graniţei mai primesc o coroană pe zi pe lângă menajul ce-l au. Atât ofiţerii cât şi soldaţii cari au acest serviciu greu, se bucură de o bună îngrijire. In Viena şi Budapesta se vor face colecte de bani, haine şi albituri pentru ca să se facă o bucurie de sărbători soldaţilor noştri, cari îşi îndeplinesc în dricul iernii greul serviciu din îndepărtata Bosnie.

Din Cernăuţi ni-se anunţă, că d-l Nicolao *Stinghe*, catechet la şcoalele noastre secundare din Braşov, a făcut cu succes foarte bun rigurosul la facultatea teologică. — Felicitările noastre!

Necrolog. In Sibiiu a încetat din viaţă eri noapte în etate de 75 ani înfiinţătorul firmei W. Krafft, *Iohann Wilhelm Krafft*, fost proprietar de tipografie şi librar.

Revizuirea textului bibliei. Incă din sesiunea de toamnă din anul acesta a sf. Sinod al României, ministerul de culte a arătat dorinţa printr'o adresă îndreptată către preşedintele Sf. Sinod, Inalt Prea Sf. Sa Iosif Gheorghian mitropolit-primat, că având ministeriul o sumă destinată în budget pentru imprimarea Bibliei, roagă pe Sf. Sinod să stabilească textul după care să se tipărească noua ediţie a Bibliei în limba română. Sf. Sinod a început studiile şi lucrările necesare pentru aducerea la îndeplinire a acestei opere.

Examinarea consemnărilor de dare comitatense pe anul 1908. Dela oficiul de dare al oraşului primim spre publicare următoarele: In sensul art. de lege XV din a. 1883 se aduce la cunoştinţă publică, că consemnarea dărilor comitatense pe anul 1908 e gata şi în termin de 8 zile, adecă dela 15—23 Decemvrie a. c. incl. cei interesaţi o pot lua în vedere în localul oficiului de dare orăşenesc dela oarele 8—12 a. m. Tot-odată se comunică, că în timpul dela 24 Decemvrie 1908 până inclusive în 31 Decemvrie 1908 cei interesaţi pot recura în contra posiţiunei de dare comitatensă la comisiunea administrativă comitatensă subşternând recursul şi la oficiul de dare al oraşului. Recursele presentate după acest termin se vor respinge ca fiind întârziate.

O istorie nostimă se povesteşte despre *prinţul de coroană al Serbiei, Gheorghe.* Ci-că soţia unui ambasador s'a plâns zilele trecute amar, că se plictiseşte din cale afară la banchetele ce se dau în conacul regal din Belgrad. Oaspeţii regelui stau la masă atât de departe unul de altul, încât trebue să vorbeşti cam tărişor pentru ca vecinul să te audă. Soţia unui alt ambasador aflând de această plânsoare, a esplicat neconsolatei consoaţe noima acestui nou bon ton întrodus la curtea regală a Sârbiei. Prinţul Gheorghe, înflăcăratul orator al curţii sârbeşti, îşi manifestă adecă simpatia sa faţă de sexul frumos prea pe faţă şi-i dă expresiune într'un mod cât se poate de curios. El sufere adecă de mania de a pişca în toiul conversaţiunei pe vecinele lui dela masă şi pe lângă asta mai esecută pe sub masă şi diverse evoluţiuni cu picioarele. Pentru ca damele să fie scutite de astfel de »manifestaţii de simpatie« ale tânărului prinţ, s'a adus hotărârea, ca damele să şadă la masă cât mai departe de el şi pentru ca să fie o simetrie oarecare la masă şi bărbaţii şed unul de altul mai departe decât cum se obicinueşte într'o societate de oameni binecrescuţi...

Cum să se îmbrace pianistele. Sub acest titlu d-na Ethel Leginska, pianistă anglo-poloneză, publică interesante reflexiuni asupra modului cum trebue să se îmbrace pianistele. Ea condamnă — se înţelege — corsetul, rochile lungi cari se încurcă între pedale, rochile scurte, pe cari le judecă indecente precum şi rochile decoltate, cari riscă să alunece dealungul umerilor în timpul esocuţiei unei bucăţi la piano D-na Leginska spune că cel mai convenabil costum pentru pianiste este o fustă largă de o coloare închisă, lungă până la glesne şi un corsaj amintind bluza lucrătorilor.

Concert. Duminecă seara va avea loc în otelul »Europa« un concert dat de muzica oraşului sub conducerea d-lui dirigent Max *Krause.* Inceputul la oarele 8 seara. Intrarea 60 b.

S'a pierdut. Eri seara între oarele 5—6 s'a pierdut pe drumul dela gară spre Braşov, în apropierea locului unde tramvaiul taie drumul, un geamantan de mână de coloare galbenă, care conţinea 3 rânduri de haine şi albituri, şi de care era legat o umbrelă şi un baston cu mâner de os. Cel ce l'a găsit, e rugat a-l preda pe lângă o remuneraţie de 10 cor. în atelierul de pantofărie a d-lui Gyarfas Istvan din strada Crucii (Kereszt-utcza).

Intimpinări în afacerea şcoalelor noastre.

Avrig, 24 Noemvrie v. 1908.

Onorată redacţiune! Fiind atacat pe nedreptul în ziarul »Gazeta Transilvaniei« din 20 Noemvrie (3 Decemvrie) 1908 Nr. 257, în notiţa »Ţara Oltului în frunte« în interesul adevărului şi a reputaţiunei subscrisului rog a se publica următoarea rectificare:

Notiţa publicată cuprinde un neadevăr şi o calumnie răutăcioasă faţă de modesta mea persoană şi faţă de ceeace subscrisul a făcut în Drăguş nu în 22 Noemvrie, ci în 24 Noemvrie a. c. căci în această ziuă întradevăr însemnată pentru aceia, cari au sedus poporul şi de mult au agitat ca să-şi mai câştige un titlu de merit!? subscrisul dela 10 oare a m. până la oara unu după amiazi în cancelaria comunală din Drăguş în faţa D-lui inspector reg. şcolar comitatens, în faţa D-lor Leon Solomon notar cercual, a preotului Solomon Făgărăşan, a preot. G. Jurcovan, a învăţătorilor George Codrea şi Nicolau Ţuţura şi în faţa comitetului parohial şi comunal am pledat 3 oare cu toată energia şi insistenţa pentru susţinerea şcoalei confesionale, arătând urmările triste şi grave pentru poporaţiune în cazul de a pierde şcoala confesională şi nici decât nu am insistat pentru predarea şcoalei, ci din contră m'am luptat timp de 3 oare cu toate modestele mele puteri producând motive şi argumente convingătoare pentru susţinerea şcoalei confesionale, încheind cu cuvintele, că dacă vom preda şcoala, urmaşii ne vor blăstăma şi văzând că nu-i pot abate dela calea rătăcită — am încheiat cu cuvintele: eu mi-am făcut datorinţa şi nu vreau se fiu părtaş la păcatul ce-l faceţi. Cumcă aşa am purces îmi este martor D-zeu şi toţi ceice au fost prezenţi.

Ioan Cândea,
protopop.

„Nu putem susţinea şcoala!?

„Moară nouă, şcoală de stat“ etc. Sub aceste cuvinte în parantez d-l părinte Crişianu din Abafaja ne anunţă moartea şcoalei noastre în nr. 261—1908 al »Gazetei«. — Şi după ce înşiră faptele minunate ale nuştiu cărui conte de acolo, ne spune de tot îndrăzneţ: *„că nu putem susţinea şcoala“*. Se înţelege lucrul acesta ni'l spune mai pe urmă în două cuvinte — dupăce în şirele anterioare îi face un reclam ţapăn contelui cu moara lui.

Nu ştiu de ce îi laudă moara! Poate că ce şi D-Sale îi luminează odăile. N'am nimic contra morii, e un semn al hărniciei D-lui conte se vede că-şi cunoaşte chemarea mai cum se cade ca d-l părinte Crişanu.

Insă ca un cunoscător al locurilor de acolo şi a persoanei d-lui Crişanu caută să spun ce ştiu şi am experiat. Abafaia e o comună ca cele mai multe din Săcuime, unde se găsesc şi puţini Români, cari zic în loc de »ou« »vou« în loc de »oameni« »vameni« etc. şi multe pocituri, cari nu se pot numi »arhaisme«, »barbarisme« ori »dialectisme« ci să le numim *„semne triste“* ale unei vremi ce o să vină şi pentru Abafăieni, ca pentru mulţi alţii.

E foarte trist şi regretabil când un preot ca şi d-l Crişanu, care e necăsătorit, fără familie, dispunând de zeci de mii coroane, ne anunţă prin ziare, că »nu putem susţinea şcoala«. S'ar putea uita din casa d-sale comoadă acum de curând provăzută cu electricitate — ce trist se uită »maica biserică« de bârne cu turnuleţul mic, strâmb ca un şopruţ şi şcoala coteţ.

»Nu putem susţinea şcoala« asta ne e deviza! — Nu se poate, în Abafaia ne trebue nu una ci sute de şcoli româneşti, — căci trebue să ne mântuim limba! Ori poate să-l părăsim pe harnicul învăţător cu familie de acolo? — Nu merge. Să ştim, că nici un băiat nu ar umbla la şcoala românească, trebuie susţinută pentru adulţi şi bărbaţi. Cercurile conducătoare din Reghin şi institutul de bani »Mureşiana« din Reghin vor ajuta, cartea, şcoala, şi limba românească din Abafaja cu vreo câteva sute de coroane. Chiar şi d-l părinte Crişianu va contribui barem a treia parte ce-l are din capitalul d-sale plasat prin bănci. Ori poate un gând bun şi înălţător î-l va îndemna a înfiinţa un fond şcolastic spre acest scop în adevăr măreţ.

Toţi aşteptăm acest lucru dela d-sa şi credem că va face....

Sighişoreanul.

Varietăţi.

Stăruinţele pentru pace sunt mai mari şi mai hotărâte la Americani şi la Galbenii »barbari«, decât la Europenii cu civilizaţie veche.

Intre America şi China s'a încheiat o uniune amicală, care ar avea rezultate simţitoare pentru pacea şi progresul sutelor de milioane din Extremul Orient.

Răsboinica Japonie şi-a scăzut cu un sfert bugetul său de răsboiu şi arată dovezi de prietinie faţă de Statele-Unite, cu cari părea odată a se lua la întrecere şi pe cari le pismuia. Tot Japonia îşi retrage trupele de ocupaţie din nordul Chinei.

In sfârşit Japonia şi-a exprimat dorinţa de a se convoca o conferenţă a tuturor puterilor interesate în Oceanul Pacific, spre a se evita ori-ce conflict pe viitor.

Europenii însă sunt mai înţelepţi: trebuie să stăpânească pământuri multe şi neamuri multe, ca să le sugrume cu toate mijloacele pe cari le oferă civilizaţia.

*

Statele din sudul Africei voiesc să se întrunească într'o federaţie puternică. Reprezentanţii statelor Cap, Transvaal, Natal, Orange şi Rhodesia s'au întrunit în Durban (capitala Natalului) spre a pregăti această federaţie.

Printre cei 33 delegaţi se găsesc şi unii din adversarii de odinioară, cari au luat parte la răsboiul, pe care Englezii spre ruşinea civilizaţiei, l'au pornit împotriva unui popor mic şi fără apărare.

Urile vechi vor putea fi de bună seam uitate, dar greutatea cea mai mare pentru a ajunge la o înţelegere definitivă e alegerea capitalei federaţiunei — şi această onoare şi-o dispută oraşele Cap, Pretoria şi Durban.

M.

Bibliografie.

— »Ciprian Porumbescu, icoane din frământările unui suflet de artist.« De Dr. Valeriu *Branisce.* Broşură de 120 pagini. Cu portretul lui Ciprian Porumbescu, după ultima fotografie. Preţul unui exemplar 1 cor. 50 bani. Se poate comanda prin librăria »Gazetei«.

ULTIME STIRI.

Viena, 12 Dec. Eri a fost primit în audienţă de Maj. Sa ministrul Apponyi, care a prezentat Monarhului proiectul de lege al *congruei.* Maj. Sa a binevoit a da proiectului sancţiunea prealabilă.

Se mai afirmă, că Apponyi a prezentat Maj. Sale şi declaraţiunea ce o va face în dietă cu privire la demonstraţiunea antidinastică din Györ.

Budapesta, 12 Dec. Foile şoviniste maghiare continuă agitaţia în contra episcopului din Györ, conte Szecheni, la a cărui propunere au fost eliminaţi elevii preparandiei din Györ pentru demonstraţia lor antidinastică. In numărul de azi al ziarului „A Nap“ dep. Lengyel scrie un vehement articol, în care provoacă indirect pe membrii casei magnaţilor să-l dea afară din această corporaţiune. „Dacă pe Vaida era să-l bată şi nu voiau să-l mai sufere în dietă — exclamă L. — atunci mai poate fi suferit în casa Magnaţilor episcopul Szecheni, care a ofenzat atât de greu sentimentele naţiunei?... Să răspundă cei chemaţi!“

Paris, 12 Dec. Ziarul „Matin“ este informat, că anexiunea Bosniei şi Herţegovinei este opera arhiducelui Francisc Ferdinand.

Petersburg, 12 Dec. In nota recentă austro-ungară, adresată Rusiei, se propune ca puterile mari să ajungă cât mai urgent la un acord ca cestiunea anexiunei să se rezolve fără piedecă la conferinţa proiectată.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

„Gazeta Transilvaniei" cu numărul à 10 fileri se vinde la zaraful **Dumitru Pop**, la tutungeria de pe parcul Rudolf și la **Eremias Nepoții.**

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.